

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben hához
 (horvá) —
 Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes számú 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 — hasábsorok egyenkénti hirdetésnél 12,
 kötszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
 A nyiltéri postásor 50 kr.
 Bélyegdíj külön 50 kr.
 Hirdetmények elfogadhatók a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül Haasen-
 stein és Vogler hirdetésfelvételi
 hivatalában Budapest: Dorottya-utca
 1. sz. 1. em. Bécs: Wallischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPART

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Bécs, kalap-u. 15. sz. 1. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bérmentelen levelek csak ismert e-
 zektől fogadhatók el. — Kéziratok nem
 adatként vissza.

Kiadóhivatal:

Bécs, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-
 tész József könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közlemé-
 nyek (előfizetési pénzek, hirdetések
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, ápril 28.

A „Magyar Politika“-ban érdekes cikksorozat jelent meg „állam s egyház Magyarországon“ fölírás alatt, melyre egy némely észrevételt tenni célszerűnek és szükségesnek tartunk.

Mindjárt a cikksorozat bevezetésében az mondatik:

„Ha tekintetbe vesszük azon mozgalmakat, melyek e bizottság kiküldetése óta nálunk keletkeztek, azon részben tiltakozó, részint provokatív közhangulatot, mely ma már nemcsak az ítéletre, hanem a kedélyre is légkörként nehezül, ha tekintetbe vesszük azon harc szellemét, mely Németországban az állam és a kath. egyház között kitört, s melynek hatását attractio által nekünk is éreznünk kell; ha tekintetbe vesszük továbbá az egyházi kérdésnek Európaszerte való helyzetét általában és társadalomban, lehetetlen, hogy a tapintat, ovatosság és politikai észlely szükségérzetének aggodalmával ne tekintünk e bizottság működése elébe, lehetetlen, hogy ne érezzük azon óriás felelősséget, mely nemcsak a bizottság működésének irányt adni, de működésének eredményét végrehajtani van hivatva.“

Mi e szavakban elismerését látjuk a kérdésben forgó viszonyok rendezése tárgyában fölmerülő kíváncsalom jogosultságának, s legjobb czáfolatát azon, más oldalról sokszor hangoztatott elvetésnek, hogy az állam és egyház közötti viszony rendezése nem szükséges, hogy azt egynehány pogány, atheista, szabadkőmives, vagy zsidó újságírók kívül nem sürgeti senki.

Valóban, ha a „közhangulatra“ s „az egyházi kérdésnek Európaszerte való helyzetére az államban és társadalomban“ történik hivatkozás, akkor lehetetlen tagadásba vonni e kérdés tanulmányozásának, tárgyalásának és megoldásának időszerűségét.

Azon aggodalmat, mely a fentebbi szavakban kifejezést talált, mi nem osztjuk azért, mert egyszerűen épen az idézett közhangulat és az Európaszerte való helyzet lesz legjobb utmutatója a bizottságnak arra nézve, hogy a kor követelményeit, melyek az állam fölzáradására irányozták minden oly szövetségtől, mely természetes feladatai teljesítésére nem szükséges, figyelmen kívül nem fogja hagyni, nem oszthatjuk más részt azért sem, mert bizonyára okulni fog bizottságunk azon hibákon, melyek e kérdéssel szemben másutt, így például szerintünk is Németországban történtek, s mert nálunk senki sem akarja a lelkiismeret szabadságát korlátozni, s a vallást mint olyat megtámadni vagy épen megsemmisíteni.

Ha arra utalnak, hogy „a szabályozás tendenciája a római kath. egyházra esik“, mi ezt igen természetesen tartjuk, mert a mint már alkalmilag egyszer megjegyeztük, csak is a római kath. egyház foglal el Magyarországon oly állást, mely a teljes és föltétlen vallás- és lelkiismereti szabadság érvényesítése céljából, szabályozást igényel, a mit maga azon körülmény bizonyít legjobban, hogy a kath. vallás, a mint t. laptársunk mondja, állam-egyház.

Beismeri a „Magyar Politika“, hogy: mindaz a mi az állam eszméjével és hatalmával összefüggésben áll, az állam szempontjából ítélendő meg.

A ki ezt beismeri, az nem tagadhatja az állam és egyház közötti viszonyok rendezésének célszerűségét. Régenten sok oly funkciót végezett az állam, melyet a jelenkor többé föladatai közé nem sorol; ez áll a vallásról is, s azért elkerülhetetlen szüksége forog fön a rendezésnek ép ott, a hol államvallás létezik; mert, ha az állam egyoldalulag minden előzetes rendezés nélkül mondana le az általa eddig gyakorolt jogokról, akkor világos ellentétbe jutna az állam, hatalmának megóvásáért, melynek jogosultságát t. laptársunk beismeri.

Azt mondja a „Magyar Politika“, miszerint nem tudja, vajjon a bizottság nincs-e azon véleményben, hogy minálunk is Németország példájára okvetlenül föl kell idézni az egyházi harcot.

Ha ennél nagyobb aggodalom nem bántja t. laptársunkat, akkor nyugodtan nézhet elébe a bizottság munkálatainak.

Nincs e hazában senki, a ki e harcot elő idézni szándékoznék, sőt megvagyunk győződve, hogy bizonyos ultramontán körökben, ahol a clerus és nevezetesen a főpapság ellenszegülésére mint valami isten előtt kedves, érdemes tette számíttanak, nagy lesz a csalódás, mert nem képzelhetjük, hogy találkozunk sok oly magyar ember, a ki egy idegen hatalom kedvéért Magyarország alkotmányos törvényeinek megtagadná az engedelmességét.

Nem szeretünk példákra hivatkozni, mert azok nem mindég fogadhatók el bizonyítékkul, lehetetlen azonban, hogy ne utaljunk a papság magatartására Ausztriában.

Ugyanez fog bekövetkezni nálunk is, ha majd az állam és egyház közötti viszony törvény által lesz szabályozva, sőt azt hiszük, hogy papjaink e tekintetben annyival túl fognak tenni osztrák hivatal-társaikon, amennyivel túlhaladták őket mindaddig hazafiságban.

— **Trefort miniszter** — a „Hon“ értesítése szerint — a zsidó iskolaalap ügyében törvényjavaslatot fog a házhoz benyújtani.

— **A magyar delegatio pénzügyi bizottsága** a tegnapi este Szógyényi László elnöke alatt tartott ülésében terjesztett elő az előadó: Prileszky Tádénak jelentése. Általában az elfogadásra ajánlott összegek megszavaztattak. Néhány fizetés- és nyugdíjfelmelést illetőleg a közös és a magyar pénzügyi miniszter meghívtattak, hogy a szerdán d. e. 11 orakor tartandó bizottsági ülésben fölvilágosítást adjanak. — Ugyanez ülésben fog valószínűleg a közös activák ügye is tárgyalatni.

— **Az incompatibilitási bizottság** tegnapi d. u. 5 órától esti fél 9-ig tartott ülést. A vita igen élénk és hosszas volt, az eredménye a tárgyalásnak a következő elvek kimondásában özpontosult: Az incompatibilitás kimondatott az állam által subventionált vasutak engedélyesire nézve végleg, ezen vasutak jogügyi és igazgatótanácsaira nézve pedig mindaddig, míg a biztosított vasutak teljesen collaudálva nem levén, az építkezési tulkiadások számlája az állammal szemben kiegyenlített, illetőleg az állam által esetleg kielégítve nincsenek. Továbbá kimondatott az incompatibilitás az államjövők és javadalmak bérlőire nézve véglegesen; kivételt képeznek ezek közül a halászat és vadászat bérlői, mint a melyek nem directe haszonhajtó vállalatoknak vehetők.

— **A központi bizottság** tegnapi d. u. 5 orakor tartott ülésében folytatta a kir. közjegyzőségről szóló törvényjavaslat hozzá visszautasított szakaszainak tárgyalását.

A 2. §. szövege a közjegyző kinevezettségét egyben kívül attól föltételezte, hogy az illető az állam hivatalos nyelvét teljesen bírja, ez ellenében állott Kapp Gusztáv abbeli indítványa, hogy közjegyző csak az lehet, ki az állam hivatalos nyelvét, ezenkívül a német és az illető vidéken divó egyéb nyelveket teljesen bírja.

A kérdés akként döntött el, hogy az eredeti szöveg megtoldott azzal, hogy közjegyző csak az lehet, ki az állam hivatalos nyelvét teljesen bírja és az 1868. 44. t. cz. 27. §-a rendelkezéseinek megfelelni képes.

A 7. §-ra nézve az igazságügyminiszter megtartani véli a szöveget, melyben eléggé meg van óva a magyar nyelv állami joga, és eléggé ki vannak elégítve a nemzeti igények is; minthogy a miniszter az okiratoknak más mint magyar nyelven való fölvetelére a nyelvbenei jártasság kimutatása mellett a közjegyző külön kérelmére engedélyt adhat. A bizottság többsége megtartotta az eredeti szöveget. Ez ellenében a kisebbség külön véleményét jelentett be Mátyás Sándor azon indítványa mellett, hogy a közjegyzői okiratok csak az állam hivatalos nyelvén vehetők föl; Bésán Mihály szintén különvéleményt jelentett be arra vonatkozólag, hogy a miniszter a más nyelven való fölvetésekre a közjegyző kérelme folytán nem adhat, hanem tartozik megadni az engedélyt.

Az 51. §., mely azon jogügyleteket tüntetni ki melyekhez közjegyzői okirat megkivántatik, megtoldott azzal, hogy a fül, és lemenő ágbeli vérokronok és test-

vérék közti jogügyleteknél megkivántatik a közjegyzői okirat.

A 60—78—91. §§. változatlanul hagyattak.

A 127. §-t, mely a végrehajtás elleni kifogásokról szól, akként módosította a bizottság, hogy a kifogások fölötti eljárásnál a 113. §-a e pontjának kivételével csak is okiratok szolgálhatnak bizonyítékkul.

A 128. §. változatlanul fogadtatott el.

— **A képviselőház IV. osztálya** ápril 29-dik napján délelőtt 10 orakor ülést tart.

— **A képviselőház II. osztálya** ápril 29-dik napján délelőtt 11 orakor az országházban ülést tart.

— **A közalapok és alapítványok megvizsgálására** kiküldött bizottság tegnapi d. u. 5 orakor tartott ülésében elhatározta, hogy az alapok jogi természetének előleges megvizsgálására három albizottságot küld ki, névszerint: a tanulmányi alapok, az egyetemi alapok és a többi alapok megvizsgálására nézve. A vallási alap iránt Ghyecz K. által szerkesztett és a múlt évben a bizottság elé terjesztett albizottsági jelentés tárgyalását csak akkor fogja megkezdeni, midőn az újonnan kiküldött három albizottság jelentését a bizottság elé fogja terjeszteni.

Az albizottságok, illetőleg a bizottságnak albizottságokká alakulása, 5—5 tagból állandának:

1. A tanulmányi alapok megvizsgálására kiküldött albizottságba megválasztottak: Apponyi Albert gróf, Hoffmann Pál, Horváth Mihály, Horánszky Nándor, Horváth Mirko.

2. Az egyetemi albizottságba: Taray Endre, Vargics Imre, Várady Gábor, Vécsey Tamás, Salamon Lajos.

3. A többi alapok albizottságába: Mihály Péter, Paczolay János, Palkovits Károly, Péchy Manó gróf, Péchy Tamás.

Az összbizottság jövő csütörtökön d. e. fél 10 orakor fog ismét ülést tartani, melyben az albizottságok alakulása fog megtörténni.

— **Schreiber Frigyes** Medgyes-szék és városi képviselőnek a ház tegnapi ülésében bejelentett lemondása — mint a „Reform“ hallja — egy bizalmatlansági szavazat következménye, melyet a nevezett képviselő ur a szász képviselők strike ja alkalmával tanusított passiv magatartása miatt választói részéről nyert. — Megtörtént választókerületében — mint halljuk — Bausmann Guido, a szász ultrák egyik legtulzóbója, szándékozik föllépni, ugyanaz, kinek tollából a Lőherfele előbeszédvel ellátott ismert röpirat, eredetét vette. Kapcsolatban ezekkel, s a szász atyafiak egy részénél lábra kapott gyermekes dühöngés egyik bizonyítéka gyanánt megemlíti idézett lap, hogy Wächter Frigyes brassói képviselő, a közjegyzői törvényjavaslat tárgyalása alkalmával mondott hazafias szellemű beszéde miatt, több névtelen levelet kapott, melyek gunyos kifakadásokban kárhözhatják a „pusztai barbárok“ iránt tanusított rokonszenvét.

— **A budapesti egyetem joghallgatói** kérvényt intéztek a képviselőházhoz az ügyvédi rendtartási törvényjavaslat ügyében. A kérvény igen terjedelmesen fejteti a javaslat némely sérelmes pontjait, s különösen a négy évi praxis ellen emel kifogást, s arra kéri a képviselőházat, hogy legalább azokra, kik jelenleg végzik a jogi tanfolyamot, e tekintetben enyhébb intézkedések tétessenek, illetőleg ezekre a négy évi praxis ne alkalmaztassék. A kérvény a javaslat azon része ellen is, mely az ügyvédjelöltekre vonatkozik, több rendbeli kifogást emel.

— **Az orsz. m. iparegyesület** összes szakosztályai ma folytatták és vámszerződés tárgyában megkezdett vitát, Horn Ede elnöke alatt. Jelen voltak: Kautz, Szentkirályi, Korizmic, Galgóczy, Perczel, s számos képviselő, az iparegyesület nagy terme egészen tömve lévén a hallgatósággal. Horn Ede beszélt először, kérve a szónokokat, hogy a tárgynál, s illetőleg annak gyakorlati oldalánál maradjanak. Kautz Gyula azon megjegyzése után, hogy ő is bizonyos jelentékeny reformok teljesítéséhez köti szavazatát a szerződés föntartása mellett, fölolvastatik a négy javaslat: Mudrony é az önálló vámterület, Kautz ó a jelen szerződés föntartása, Körösi é a védvámrendszer, Formó é a szabad kereskedés mellett, ez alapok folytán ohajtván a külön vámterületet. Először szól Galgóczy K. Hosszas beszédét még folytatja; s fölírva sokan lévén, ma valószínűleg nem kerül még szavazásra a dolog.

— **A katonabeszállásolás** ügyében f. hó 20-tól 14-ikéig Havas Sándor miniszteri tanácsos elnöke alatt bizottság tanácskozott, mely a belügyi és pénzügyi miniszteriumok képviselőin kívül a következő megyei al-

Florian Jure

ispánokból állott: Szilassy (Pest) Gyapay (Győr) Ferenczy (Sopron) Chernel (Vas) Vay (Borsod) Pócsa (Küküllő) Tabajdy (Arad) Dóry (Tolna) Dókus (Zemplén) és Bacsák (Pozsony). Az értekezlet, mint a „P. L.” jelenti a tvhatóságok törvényesen megállapított önkormányzata és a közterhek egyenletes elosztása elvénél alapján kétségen felül állónak találta a köztvhatóságok azon jogát, hogy a költségek fedezetének módozatát a kormány jóváhagyásának fenntartásával maguk állapíthassák meg, és hogy a terhek olesó és arányos elosztásáról a törvényhozási intézkedés megtörténtéig is kell gondoskodni, habár csak ideiglenesen és a jelenleg fennálló szabványok keretén belül. Az idevágó határozatok részletes javaslat alakjában a min. tanács elé fogtak terjesztetni. A bizottság elyben elfogadta a pótlékok kirovásának jogát és azok elosztására nézve abban állapodott meg, hogy háromhatod a házadóra, kéthated a jüvedelmi és kereseti adóra, egyhatod pedig a földadóra vetendő ki. Ha tekintetbe vétetik, hogy a beszállásolási teher elosztásánál eddig kizárólag a házbirtok szolgált kulcs gyanánt és hogy a földbirtok eddig amugy is sokfélekép van terhelve, akkor alig lehet e kulcs ellen, legalább mint ideiglenes ellen nevezetesebb érvtel felhozni. De ha volna is ellenvtetés, ugy ez ellensúlyoztatik az által, hogy az egyes tvhatóságoknak fennhagyatik azon jog, hogy netaláni sajtászeri viszonyok mellett, megfelelőbb kulcsot hozhassanak javaslatba.

Külföldi tanárok a pesti egyetemen.

Csak pár nap előtt jeleztük amaz éber tevékenységet, mely közoktatásunk vezetőjét jellemzi. Trefort ur a tett embere, nem a fontolgatásé. Ő mit sem halaszt ad graecas calendas, hanem azonnal fölkarolja a felvetődött eszmét.

Ilyen a külföldi tanárok meghívása egyetemünk némely cathedrájára. A gondolat maga nem új. A középkorban, a latin nyelv világuralma idejében nagyon általános volt.

De ujabban is fordulnak elő esetek. Mikor a belga katolikuskok a louvaini (Löven) egyetemet alapították több német tudóst hívtak meg. Arendt, Windischmann, a két Müller, atya és fia nevei szerepelnek az új egyetemen. Csak hogy Belgium öt nyolczad részét german eredeti nép lakja, a katolikus párt erre támaszkodik, ez választja ultramontan követéit, míg a liberális párt a városok francia népétől nyeri szavazatait. Mindamellett a tanárok francziául adtak elő, az ország hivatalos nyelvét birva, könnyen is tehették.

Arra is van elég példa, hogy egyes idegen tudósok az idegen földön is meghonosodtak. Nem kell Angliába Müller Miksához, az összehasonlító nyelvészet e nagy-névi képviselőjéhez mennünk, itt van Budenz József, ki egészen otthon érzi magát kis hazánkban és új tanyája rokonszenvét nagyon kiérdemli széles tudományával és becses irodalmi működésével.

Különbön a meghívás eszméje még nálunk sem új. Ha jól emlékszünk, a provisorium alatt magán az egyetemen is egy volt egy párt, mely Balassa vezérlete alatt külföldi tudósok meghívásától várta tudományos életünk föltámasztását. Akkor Poór Imre szállott sikra e törekvés ellen s a közvélemény, melynek élénk emlékezetében állott a Bach-kormány germanisatioja, lelkesen támogatja az ifjú tanárt. Lapjaink szivesen közlék hazafias tiltakozását, és a dolog abban is maradt.

Az idők azonban változtak. A hazafias phrasiskok kora elmult. Levettük a magyar nadrágot, mely hajlásunk könnyűségét akadályozta, eldobtuk a kalpagot és elrejtettük róla a kócsagot, legfőlebb nagy urainknak hagytuk meg egyes ünnepegyességekre; nem egy közép-osztályu magyar családban egy attilát sem látni. Nagy föltűnést okozna, kihívó hetykességnek látszanék ma ujra magyar ruhába bujni s azzal sétálgatni a főváros utcáiban.

A ruhával eltűntek a hazafias szólalmok is. Ki nem emlékszik művészetünk azon silányságaira, melyeknek oly józúten tapsoltunk, melyeknek minden értéke a házról mondott néhány üres dícsérvéből, nemzeti hiúságunk legyezgetéséből, legtöbbször türes henczergésből állott?

Azóta az általános emberi és a real irány nyerte ki tetszésünket, a nemzeti némileg háttérbe szorult, csupán nyelvünk közhasználatát és államunk integritását sürgetjük erősen.

A közérzelem így átalakulása folytán nem csoda, ha a külföldi tanárok meghívásának eszméje ujra föléledt, ha a kormányhoz közelálló férfiak sőt ha maga a kormány egyik illetékekebb tagja áll a dolog élére és végrehajtásán fáradozik.

A kérdés azon a körül forog: vajjon lesz-e a külföldi tanárok meghívásának sikere?

Lesz, felelik reá.

Lesz, mert nagynevü tudósok élénk tudományos szellemet keltenek egyetemünkön, s az új nemzedék igazi szaktudósok, mely fejtegetéseit fogja hallani s ma-holnap egyenlő színvonalon álló magyar tudósok fognak az idegen nyomaiba lépni.

Először legyen szabad kérdeznünk: valóban jönnek-e hirneves tudósok s milyen szakból?

Hirneves tudós kevés van s az ilyen hazájában is jut jüvedelmes állásához, nem vállalja magára nyelvünk megtanulásának terhét.

Már nem levén fiatal ember, nem is koszoruzná siker fáradságát.

De talán jó lenne fiatal erőket csábítani hazánkba, kikből idővel tekintélyes tudósok támadnának? Oh az ily fiatal erők nagyon kevesek, melyeket a fémjelző hivatal még nem bizonyított be aranyának. Biz ezek nem érdemlik a sok ezernyi költséget, melybe okvetlenül kerülnének.

Azután vannak szakok, melyeknek emelése nem igen függ a cathedrától. Például philosophus senki sem lesz azért, mert olyan jeles tanára volt, ki talán valamely systemát állított föl. Sőt talán hátrányos is volna, ha egyetemünkön ily szellem tanítaná az ifjúságot, ki rendszeren a legnagyobb egyoldalúsággal adná elé nehéz tárgyát. Bármennyire csodáljuk szellemi életük ez építészit, nem lehetünk azáltal elragadtatva, ha egyetemi

cathedráinkon látjuk őket; maguk a németek is elismerik, hogy az ifjúság nyeresége ily esetben nagyon problematicus. Der Gewinn der Jugend von einem Lehrer erzogen zu werden, der in sich selbst ein neues speculatives System durcharbeitet, bleibt ein problematischer, mond Schmidt Julian. Lelkes előadásával meghódítja az ifjút, saját egyéni gondolatmenetét önti lelkébe, kivétkezteti énjéből és végre is kiöli belőle a tudomány szellemét, mely épen abban áll, hogy bensejében kellőleg meghányja mit tud, mit nem tud. Azért a nagy philosophus Kant is, előadásában nem mély vizsgálódásra alapult műveit, hanem a philosophia eleméit adta elő.

De a történelem és philologia sem a cathedra teremtyéne, hanem a szobában elmélkedő tudósé, ki tudománya némely részletébe bele mélyedve abból valódi gyöngyöket hoz napvilágra.

Vannak azonban szakok, melyek tanulásánál az ifjunak látni és hallania kell. Az egyszerű olvasás nem igen segíti. Ilyenek p. o. a természeti tudományok, a régészet, a műtörténelem stb. De nem épen e szakokról van elismerve, hogy nagyrészt jeles tanáraink adják elő, kik az európai névre is érdemesek? Kiket csak azért nem ismernek külföldön, mert magyarul irnak.

Hazánkban megindult a tudományos mozgalom. Ápolja, támogassa ezt a kormány s biztos lehet, hogy nem marad el a siker. Segítse a kiutazni kívánó tanárokat, fordítsa ezekre annak egy részét, a mit a külföldi tudósokra kellene áldozni; ezek majd hoznak annyi kincset haza, a mennyi mindig újabb tápot nyujt a tudományos szellem fokozatos gyarapodásának.

Végül ismerjük el jelesünket.

Döllinger 1866. december 22-ikén fényes beszédet mondott a müncheni egyetem aulájában. E beszéd engem nagyon érdekelt a maga idején, mert a német tudós theologiai álláspontjára is világot vetett. De ezen fölül mily jól esett olvasnom, hogy az államtudományokról szóló két jeles német tudós mellett a mi Kautzunkat is fölemlítette. Vagy lássunk egy másik példát. Mintegy három hó előtt hozta egy német tudományos folyóirat Henszmann jeles művének „Die Grabungen des Erzbischofs von Kalocsa“ bírálatát. A jeles német szakférfiu nem győzte eléggé dícsérni a szerény című munkát és szerzőjét s a műtörténelem tanulóinak jeles vezetőül ajánlotta.

Bodnár Zsigmond.

Különfélék.

Budapest, ápril 28.

(Kinevezések.) A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter a siketnémák váci kir. intézetéhez Tariczky Ferencz intézeti segédtanárt rendes tanárrá, és Prohászka Jozsef főelemei néptanító tanár-gyakornokká, az igazságügyminiszter a nagyváradi kir. törvényszékhez irnokká Czigler Nándor nagyváradi kir. ügyészi irnokot, a tokaói kir. járásbírósg mellett végrehajtóvá Demeczky Jozsef kassai szolgabíró-segéd, a giraltai járásbírósg mellett bírósági végrehajtóvá Rácz Pált, az eperjesi kir. törvényszékhez II. oszt. segédtelekkönyvezetővé Szalovics Aladár eperjesi törvényszéki irnokot, a löseői kir. törvényszékhez II. oszt. segédtelekkönyvezetővé Glos Tivadár szepes-zombati kir. járásbírósgai telekkönyvi irnokot, Tóth Lajos komáromi törvényszéki díjas joggyakornokot ugyanide aljegyzővé, a belügyminiszter Lalányi Vilmost és Károly Jánost a nevezett miniszteriumhoz hivatalnokokká, a pénzügyminiszter Mayer Ferencz pénzügyi szemlést pénzügyi biztossá, Beke Károly szatmári pénzügyi igazgatósági fogalmazó-gyakornokot pénzügyi fogalmazóvá, báró Boreó Ede krassómezei főmérnököt mehádiai furdó-gondnokká és dr. Chorin Zsigmond orvostudort furdóorvossá, Dobrota György pénzügyi szemlést pénzügyi biztossá, a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter dr. Szaniszló Albert ideiglenes tanárt, a kolozsmonostori kir. gazdasági tanítészethez, a természetudományok rendes tanárává véglegesen nevezte ki. Az állami központi mértékhatósi m. kir. bizottság elnöke Kruspér István, a m. kir. Jozsefműgyetemen a gyakorlati mértés és iparműtan rendes tanára, a magyar tudományos akadémia rendes tagja stb. — bizottsági tagokká: Thán Károly, a m. kir. tud. egyetemen a vegytan rendes tanára, a m. tud. akadémia rendes tagja stb. — Szily Kálmán, m. kir. Jozsefműgyetemen az elméleti természettan r. tanára, a m. tud. akadémia rendes tagja stb. — Schuk Nathán, hidmérleg-gyáros, a Ferencz Jozsef-rend lovageresztése és Matlekovics Sándor miniszteri osztálytanácsos nevezeték ki. Az igazságügyminiszter Derner István apatiné kir. járásbírósgai végrehajtó a zombori kir. járásbírósg mellett, Eszenyi László berettyó-újfalui kir. járásbírósgai irnokot a nagyváradi kir. törvényszékhez, s Nagy Árpád nagyváradi kir. törvényszéki irnokot a berettyó-újfalui kir. járásbírósgához helyezte át.

— **Névváltoztatások.** Wollner József győri lakos vezetőnek nevét „Harsányi“-ra, Cziruzler Ignác csornai lakos vezetőnek nevét „Béri“-re, Budai Jozsef vezetőnek nevét „Máriás“-ra, Bab Ferencz szatmár-németi lakos vezetőnek nevét „Váradi“-ra változtatta.

— **Rákosi Jenő** a „Reform“ szerkesztője, a fiatal írói nemzedék egyik legkiválóbb tagja, ma tartja esküvőjét Hontban, Kálmár Lenke kisasszonnyal.

— **Leány-gymnázista.** A szegedi kegyesrendi gymnasiumban a napokban tett le egy leány vizsgát, a gymnasium harmadik osztályának tantárgyaiból. A leány neve: Ziffer Josefina és a „Szegedi Híradó“ szerint igen biztosan és talpraesetten felelt föltett kérdésekre. Az idézett lap szeretné, ha e példát minél többen követnék. Kívánatos volna, ha oly nagy városban, mint Szeged, az ily tudomány-szomjas leánykák számára felsőbb leánytanoda rendszeresítettnek.

— **A budapest-hatvani vasutvonalon** a magyar kir. államvasutak igazgatósága május 1-től fogva nyári menetrendet léptet életbe, melyszerint Budapest és Hatvan közt minden irányban naponta 6, vasár és ünnepnapokon Gödöllőre Budapestre 7 személyszállító vonat fog közlekedni a nap különböző óráiban, ugy, hogy a közönség kényelme e tekintetben teljesen biztosítva lesz, sőt még mérsékelt áru menet-, és idényjegyeket is fognak kiadni. Mindezen vonatok indulása- és érkeztekora a közúti vas-pálya vonatai rendszerint közlekednek.

— **Holcsehan** báró közös pénzügyminiszter, mint a „Reform“ írja, szorgalmasan tanul magyarul. E nemes törekvés előtt kalapot kell emelni.

— **Molnár György**-k ugyancsak rossz szolgálatot tesz egy „jó barátja“ a „Magyarország és a Nagyvilág“-ban, megtevént őt nem csak Magyarország, hanem a nagyvilág legjelesebb rendezőjének, s hazánkban azon egyetlen embernek, ki a jövő színészetét megteremteni képes és ki egyedül harczolt a sajtóban is a magyar színészet érdekében. Mi már annyiszor irunk Molnár Györgyről,

érdemeiről, hibáiról, s a nemzeti színházról általa inaugurált látványossági irányról, hogy fölmentve érezzük magunkat ama kötelesség alul, hogy Molnár „jó barátja“-nak reklam-szagu dícsériáid ellenében pártfogásunk alá vegyünk. Különbön ezt megteszi mai számában a „Fővár. Lap.“, melynek következő megjegyzéseit mi is átvesszük: „E souverain hangon mondott itélet sokkal hatalmasabban hangzik, semhoggy mi, egyszerű emberek, egyebet mondhatnánk rá a kegyes óhajánál: vajha csakugyan eljött légyen az a megváltó, kit ily fönhangon hirdetnek, s aki megteremtse azt, ami még — állítólag — nincs és nem is volt, a magyar színészetet! De ha a magasztalás fölfúj pátthószához nincs is szavunk, miután szemtől, izléstől és más egyébtől függ, hogy kibem mit lásson valaki; nem hagyhatunk megjegyzés nélkül egy oly állítást, mely már nem egyéni vélemény, hanem irodalomtörténeti tény tagadása, vagy legalább is jelentékeny megfélekedzés. Molnár dícsőitője ugyanis azt állítja, hogy „ő az egyetlen“, ki a magyar színészet javára tollat is fogott, röp-iratokat írt, fejtegette a hazai színészet ügyét, s ezenkívül szakszerű irodalmunk nincs is a színészetről! Szegény Egressy Gábor; mily hamar elfeledték a te csaknem harminczéves színügyi tollforgatásodat, ki már a régi „Athenaeum“-ban is fölfogtad oly gyakran tolladat a hazai színészet ügyében, ki ismerttetted Schakspeare-t, szerkesztettél színési szaklapot, megírtad „A színészet könyvét“, sat. Es ti is, Fancsi, Czákó, Szigligeti, kik annyit írtatok a magyar színészet ügyeiről, egy tollvonással ki vagytok törölve azok sorából, kik valamit lendítettek a szini szakirodalmon, hogy Molnár legyen az „egyetlen.“

— **Reviczky Sándor**, volt miniszterelnökségi miniszteri tanácsos, ki néhány hó előtt tetemes adósságok hátrahagyásával eltűnt és váltó-hamisításról vádoltatott, egy a fővárosban elterjedt hír szerint Turinban, hol fivérének lakott, elfogatott. Reviczky egy itteni barátjával szakadatlan összeköttetésben állott, még pedig saját neve alatt címzetté magának a leveleket. Ez föltűnő, nyomába vezetett Reviczkynek, ki hír szerint már elfogatott.

— **Csatornák és öntözés Indiában.** Cotton Arthur R. E. tábornok ur (kir. mérnök) tegnap este a tudományos és művészeti akadémia (Society of Arts) termében az indiai inségről előadást tartott, különösen tekintettel arra, mi által lehetne a mostani inség enyhítése segíteni, egy jó-ív inséget pedig megakadályozni. Véleményem szerint ezen bajon mindenekelőtt csatornák építése által segítheti.

Trevelyan Károly ur elnököt. Cotton Arthur tábornok ur beszédjének kezdetén kijelentette, miszerint ezen ügy kétoldalról tekintetbe veendő t. i. minek kellené történni a mostani inség enyhítése tekintetéből, és hogy lehetne jövőre az efféle szerencsétlenséget enyhíteni.

A mi a mostani inséget illeti, e tekintetben azonnali tevékenység szükséges, ezen ügyet jelenleg tárgyalni késő; örvendetes azonban hogy jótékonyk és erély által ezen bajon segítetik, még pedig oly mérvben, mint ez azelőtt soha nem történt. A mi a mostani inséget illeti, félni lehet, hogy még sok ember életébe log kerülni és nem lehetetlen, hogy még vagy 2.000.000 — ha nem több — munkanélküli embert táplálni kellend, és nagy kérdés, mily módon lehetne azoknak munkát adni: felhozavan egyuttal azt is, hogy a sajtó nagy hibát követ el abban, hogy ilyféle munkálatok hord-erejéről hallgat, melyek a nép segélye, zenté czélozzák. A lapok azt hiszik, hogy ha 10.000.000 font sterling kiadatik, 10.000.000 font veszendőbe megy; ezen nézet nagyon is téves.

Ha a fönnbbi összegnek csak egy csekély része fontos öntözési és hajózási vonalok készítésére használatnánk, abból nagy nyeresemény keletkeznék, és előadó azt állítja, hogy elegendő bizonyítékot nyujthat az iránt, miszerint a közmunka a nép nevelésének egy módját képezi, mely jótékonyan hat.

A Sone-csatorna kiépítésére még 3.000.000 font sterling van előirányozva; ezen összeggel 1.000.000 embernek öt hó alatt munkát adhatni, és minden egyes arra használt rupia 50—100%-nyi hasznot hozna.

1858. évben utasítva lett előadó miszerint a nagy Gangesseli vízi összeköttetés megnyitásának tervéről jelentést tegyen; ezen ügy már 16 esztendő előtt igen fontosnak látszott, de mai napig ezen ügyben semmi sem történt.

Most 3—4 millió tonna 400 angol mértföldnyi veszelés folyó-hajózáson keresztül megy, mindennap csak 12 angol mértföldet téve és a hajókon a kár 2 százalékot tesz. Ezen tizenhat év alatt 1858 óta a csatorna nem létezése miatt, amely csatorna egy negyed millióba került volna csak, 25—30 millió font sterling kár származott, és még csodálkoznak, hogy India szegény és nem fizet elegendő adót. Előadó határozottan állítja, hogy ha e vasut-építések helyett 20 évvel ezelőtt a vizek célszerű tervezet szerint fölhasználtattak volna, ez Indiára nézve oly megtakarítás leendett, mely jóval fölül multa volna annak jelenlegi adósságát.

A vízi közlekedés előnyének bizonyítékául fölemlíti, hogy decemberben Prissában egy tonna rizs 4 font sterlingbe és Maddeben Calcutta mellett 9 fontba került, tehát 5 font a különbség 250 angol mértföldnyi távolságra, holott a csatornái szállítás ugyanannyi távolságra csak egy rupiába került volna. — Előadó azon kérdést intézi a jelenlevőkhöz, hogy mit szólnak ahhoz, hogy egy kerületben az élelmiszter fontját éhség idején 1 és fél denárral fizetik akkor, midőn 250 angol mértföldnyire tovább csak fél denárba kerül, és az egy 80 mértföldnyi csatorna-összeköttetés hiánya miatt.

Csatornán való szállítás által egy transito tonna szállítási ára Indiának egész hosszúságán át 1 font sterlingen alól volna, ennél fogva 1—12 denár fontnyi különbség keletkeznék.

Az inségek megakadályozását tekintetbe véve, azt az egyet biztosan állíthatni, hogy a hol mesterséges öntözés létezett, ott ezen calamitást legjobb sikerrel elhárítani képesek voltak. Akkor a gabonának minden szükséges mennyiség Indiának legtávolabb eső részeiből szállít-

ható volna még pedig oly csekély áron, hogy a szállítási költség alig méltó említésre.

Előző a jelenlevőket két sokszor felmerülő téves nézet iránt kívánja felvilágosítani. Az egyik az, hogy az inség vízhiány folytán keletkezett, mi nem áll. Indiában elég víz volt és csak is annak czélszerű elosztása és szabályozására szükséges intézkedés hiányzott. Az inségnek megakadályozása és a közjólét emelkedése czéljából Indiában mindenek előtt olcsó szállítást kellene létrehozni és egyúttal a már tervezett mindenféle öntözéseket melyek azzal összekötésben vannak, elkészíteni.

Előző teljesen meg van arról győződve, hogy minden szerencsétlenséget az szülte, miszerint a vizen való szállítást a vaspályai szállítással helyettesíthetni szándékoztak, és ezen szerencsétlenségnek ismétlődése semmi által annyira nem akadályozható, mint olcsó termelés és olcsó szállítás által. Kétségtelenül sajnos bevallani azt hogy nagy hiba követett el, de az, hogy ezen tény eltitkoltatik, semmi egyébre nem vezet, mint arra, hogy az országot minden jó közlekedési eszköztől megfosztjuk, még pedig oly közlekedési eszköztől, mely által a többi kereskedelmi világgal versenyezhetni képes volna.

De az inségnek is jó következményei vannak, mert egynehány legjobb vízi út, mely az előtt használatlanul és elhanyagolva volt, most kitűnő karba hozatott, mint a többiek közt a gangesi csatorna.

Indiának azon előnyei, melyeket nagyszerű vízi ereje által a kézmű-iparnak szerez, sokkal nagyobbak mint bármely más országé. Ezen vízerők nem néptelen vidékeken és nehezen hozzáférhető vidékeken, hanem ott vannak, hol munkaerő könnyen szerezhető és hol nagyterjedelmű területek terményei egészen a malmok ajtajához hozhatók és a feldolgozott anyag csekély szállítási összegért piacokra szállítható.

Balföldi tábornok ur néhány szóban azon kitűnő szolgálatakat, melyeket sir Arthur Cotton Indiának tett, fölemlítvén és azokat kellőleg magasztalván, kijelentette, miszerint igen jól emlékezhet arra vissza, hogy sir Arthur Cotton és ő maga 20 év előtt azért kigunyoltattak, mert vízi közlekedés előállítását indítványozták és ajánlottak, mely ha mostanig elkészül, a jelen szerencsétlenség megakadályoztatott volna.

Madras Presidency (tartomány), hol a földnek mesteresége öntözése csatornázás által legnagyobb mértékben létezik, a mostani inség által nem szenvedett.

Dr. Burn kijelentette, hogy a világon Indiánál termékenyebb ország nem létezik, de másrészt oly kevés segélyforrással bíró ország sem, mely a földművelésben annyira hátra van.

Nemzeti színház. Szerda, ápril 29. „Téli regé”. Színháti 5 főlvonásban.

Magyar tudományos akadémia.

(Összes ülés. Ápril 27-én.)

A mai üszes ülésen, mely igazán jól volt látogatva, Csengery Antal elnökölt.

Kélely Károly levelező tag emlékbeszédet olvasott föl Palugyay Imre, az akadémia volt levelező tagja, s magyar statisztikus s történetíró fölött.

Palugyay Imre oly karban működött, mely a hazára nézve egyáltalában korántsem tartozik az igen kedvesek közé. Annál nagyobb érdem s elismerés illeti — ez értelemben szót az emlékbeszéd — e derék férfit, mert az abszolutizmus gyűlölt korszaka alatt is nemzetének használni, irodalmát fejleszteni tudta, tudományán lendíteni iparkodott.

Palugyay Madon, Zemplénmegyében született 1819 október 6-án. A jogi tanulmányokra adta magát s a sárospataki collegium legelsőb igéző tanuló ifjai közé tartozott 1843-ban szerepelt először mint a megye tanügyi bizottságának tollvivője, és nemsokára ezután azon tudományok szentelte egész erejét, mely a később oly maradó becsü műveket bocsátott közre. A statisztikai s történeti tudomány volt ez, és Palugyay már 1845-ben adta ki a nembeli első munkáját; „Magyarország hajdan és most” mely munka hat testes kötetre terjedt, s még most is becses történet és földrajzi kuttörzés gyanánt becsültk. Az 1848-ban alakult első felelős magyar királyi miniszteriumban a belügyéségi statisztikai hivatalához hívták, és ott működött a szabadságharc gyászos végeig.

Egyidőre visszavonult, majd félreléven benne a nemes vágy, hogy a nemzetre nézve oly mostohává lett viszonyok között is az előítéletek daczára épen a nemzetnek használhasson, a budai, majd a pozsonyi helytartótanácsoshoz tanácsosnak nevezette ki magát. Ez utóbbi rangjában nyugdíjaztatta magát, s visszavonulván kis falusi birtokára, 1866-ban mult ki.

Palugyay legnevezetesebb műve az, mely az ötven évében jelent meg. Ez Magyarország története s földrajzi ismertetése, melyből 4 kötet jelent meg. Az elsőben csupán Buda-Pest, a másodikban néhány nagyobb sz. kir. város története s helyrajza tárgyalatik. Bűszkeségét taláta a tudós abban, s önérettelt töltötte el, hogy a leggyanakkorabb időkben akkor, midőn minden magyarul írt nagy munka a rendőrség százsoros kémléldetének vettettett alá nemcsak, hogy ily nagyszabású hazafias hangon írt munkát indított meg nemzete nyelvén, de saját ellenvetéseinket a német korszak hivatalnokait, nemes ravasszággal saját czéljára használta föl a munkájához szükséges adatok szerzésére. Palugyay azonban e nagy munkát nem fejezhette be. Hazafiassága akkor, midőn nem állt már a nyomozó politikai viszonyok alatt, őt is, mint sok más a 69-as évek elején a politikai térre sodorta, ő előállt egy munkával, melyben a „társországok” jogtalan követeléseit erővel s élesen megtámadta, s a Magyarországot területi épsége mellett tudománya egész tekintélyével fölszólt. Ez volt otolsó fölszólalása. Sokszor való félreértése, roncsolt családi viszonyai, s hanyatló egészsége egyiránt sietteték kora halálát.

Palugyay, ki 1847-ben lett az akadémia tagja, munkálkodásával a hazai monographiák s statisztikai munkálatok számára maradó becsü műveket ajándékozott a magyar irodalomnak, s ha tekintetbe vesszük, hogy e

műveket a legsúlyosabb időkben írta, kétszeresen érdemes a hálás utókor elismerésére.

Ez emlékbeszéd után, mely igen kedvezőleg fogadtattott, folyó ügyek kerültek napirendre.

A Szilágyi-féle alapítvány nagyobb vitát szült. A végrendelező ugyanis 2000 forintot úgy hagyományozott 1864-ben az akadémiának, hogy 10—10 évenként kamataiból az ez időszak alatt Magyarországról megjelent legjobb történeti mű jutalmaztassék. A vita a végrendelet e tételének magyarázata körül fordult meg, s elhatározatott, hogy oly munka is részesíthetessék e jutalomban, mely már az akadémiai nagy díjt is elérte, ha t. i. a legjobb. Ezenföül a monographiai munkák kizáratk a jutalomból.

A Párisban 1875-ben tartandó nemzetközi geographiai congressuson Hunfalvy Pál, Pulszky Ferencz, Vámbéry Armin és gróf Szécheny Antal fogják az akadémiát képviselni.

Több kisebb jelentőségű tárgy elintézése után az ülés hét órakor szétoszlott.

Táviratok.

Bécs, ápril 28. (A képviselőház ülése.) A kolostortörvény részletes megvitatása alkalmával elfogadtattott Fux határozati javaslata, mely szerint valamely szerzetesrend létesítését és új kolostor fölállítását csak külön birodalmi törvény engedheti meg. Kopp javaslata, hogy a bel-földi kolostorokba csak osztrák alattvalók léphetnek és csak ilyenek lehetnek ott rendfőnökök, szintén elfogadtattott. A kolostori testületek megszüntetéséről szóló czikk Russ határozati javaslataival fogadtattott el.

Elfogadtattott még Mayrhofer pót-indítványa a nőtlenség fogadalmának megszüntetéséről; a többi módosítvány elvetett és a törvény a 16. czikkig tárgyalattott. A vita folyamában az oktatásügyi miniszter kijelenté, miszerint a kormány nem fogadhatja el a fentebbi módosításokat. — Seidl utasítatni kéri a kormányt, terjeszzen elő törvényjavaslatot a börtenerelés emelésének eszközéről. Sz. a tarvis-pontebai pálya tárgyában interpellálja a kereskedelmi minisztert.

Páris, ápril 27. Rómából érkezett hírek constatálják, hogy az olasz kormány a Piccone-féle incidenshez semmi köze sem volt és hogy abban correct állást foglalt el, midőn arról biztosította a francia kormányt, hogy Savoya és Nizza átengedése megvitathatlan tény, amely ellen nem lehet tüntetni.

Madrid, ápril 27. A Bilbao és Angolország közötti tengereljárati huzalt, melyet a carlisták megszakítottak, ismét kihalászták és Santander közelében összeköttetésbe hozták a spanyol tergerparttal.

Köszgadás.

Budapest, ápril 28.

Nagyobb mennyiségű magyar borokat szállítottak világtörli utra Polába, honnan a „Friedrich” nevű korvet a föld körülhajózására indul. A borok Szarvasy Sándor budapesti czégtől valók, s az aequator és tengeri út vizontagáinak megpróbálására viszik, aztán pedig az 1877-diki amerikai közkiállításra mutatják be.

A magyar leszámítoló- és váltó-bank mai közgyűlésén előterjesztett az évi jelentés, mely 24,491 frt 16 kr. veszteséget mutat föl. Ebből 14,587 frt 11 kr., a tartaléktőkéből fűdötetett; 9904 frt 5 kr. pedig a jövő évre iratott át.

Az általános magy. Waggon-kölcsönző társaság gr. Szapáry A. elnökelete alatt tegnaptartott meg. A társaság 1872. ápril 2-án alakult meg s 1872. december kezdetén nyitotta meg üzletét 200 teherkocsival; 1873. aug. óta 1000 waggon van forgalomban, melynek nagyobb része az első magyar pesti waggon-gyárban készült. Ez 1,890,000 frtba került. Az alapítási költség: részvényadó 12,600 frt; illeték a részvények bevitelért a besti börzére 1000 frt; részvények nyomtatása 3556 frt; jogtanácsos díja 400 frt; összesen 17,556 frt. Más alapítási költség nincs. Augusztusban a részvénytőke 2 millióra szállítottatott le. A mérleg szerint a januári szelvények kifizetése után (5 százalék) marad még tiszta nyeresemény 87,340 frt 74 kr., az adók levonása után 72,520 frt. Ebből 5 százalék levonandó a tartalékalapra, 10 százalék az igazgatótanács, 5 százalék a választmány tantiméül levonván, marad 58,016 frt. Ebből fölülosztalékra kerül 50,000 frt, részvényenként 2 frt, ami a 80 frttal befizetett tőke után 7 és fél százaléknak felel meg. A jelentés elfogadtattott. Végül az elnök kiemelte, hogy eddigelé ez évben már minden kiadás s az öt százalékos kamat fedezve van, úgy hogy minden jövő nyeresemény tiszta haszon marad.

A Tiszavidéken jó eső volt: ez a legújabb örvendetes ujság, melyet tegnaptól számos távirat hirdet a Tiszavidék legkülönbözőbb helyeiről.

Az állami központi mértékhitelítő szabályait közli a hivatalos lap. Ezek szerint a vidéken levő mértékhitelítő hivatalokat ez őrzi felül, s elvi határozatait a következők: 1. §. A méter-mérték behozataláról szóló törvény 15. czikke értelmében Budapesten állami központi mértékhitelítő bizottság állittatik fel. 2. §. Az állami központi mértékhitelítő bizottság a súlyok és mértékek ügyében a legfőbb műszaki közeg. E bizottság a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium alatt áll; székhelye Budapest; czime: Állami központi mértékhitelítő magyar királyi bizottság. 3. §. A központi mértékhitelítő bizottság a mértékhitelítés műszaki oldalára vonatkozó minden ügyet szabályoz, és öröködi a felett, hogy a mértékhitelítési ügy a magyar korona országaiban egybehangzó szabályok szerint kezeltessek. A központi mértékhitelítő bizottság teendői különösen a következők: 1-ször elkészíti a mértékek és súlyok anyagára, alakjára, megjelölésére és más minőségére vonatkozó szabályokat; megállapítja a mértékhitelítő hivatalok részéről engedhető eltéréseket; meghatározza, mely mérlegek alkalmazhatók a közforgalomban, vagy

bizonyos czélokra, és mely megkivátatóságok szükségesek arra, hogy azok hitelesítés alá kerülhessenek; továbbá előírja a mérték- és súlyrendszerbe különben fölvetett mérő eszközök megkivátatóságait, és dönt a fölött, mely másféle műszerek hitelesíthetők és bélyegezhetők; 2. elkészíteti és hitelesíteti az alapsúly és alapmérték másait, valamint a minta-súlyokat és mintamértékeket; — továbbá fölszereli a hitelesítő hivatalokat a szükséges mintamértékekkel, mintasúlyokkal és hitelesítési készülékekkel; 3. megállapítja a hitelesítésnél és a bélyegzésnél követendő eljárást; javaslatot tesz a hitelesítő hivatalok által beszedendő hitelesítési díjak maximuma iránt, és ellenőrzi a mértékhitelítő hivatalokat. 4. §. A központi mértékhitelítő bizottság egy igazgatóból és bizottsági tagokból áll. A bizottság megalakulása és a tagok nevei hivatalosan közhírré tetetnek. — Mind az igazgatót, mind a bizottsági tagokat a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter nevezi ki. — Egyúttal kinevezettek a központi mértékhitelítő hivatal tagjai is.

Szalmafűtési-proba. A lapunkban említett szalma-fűtési próba a Goldzieher féle készülékkel Fehér Miklós gazdasági gépraktárában (illői uton, a köztelken) folyó hó 22-kén megtartott és pedig kitűnő eredménnyel. A gőzmozdony 8 lőerejű volt Hornsby gyárából, mely alkalommal az erő, a rügtűzött dörzskészülék alkalmazása mellett 10—12 lőerőre emelkedett, s az egész próbaidő alatt, délutáni fél 4—6 óra között ilyen erővel működött. Ezen egész idő alatt rozs-szalmával történt a fűtés. — A működés 60 font gőznyomás mellett indított meg, mely erő fölemelkedett s végig 65—70 fontig maradt, úgy a kazán etetése alatt is csak 65 fontra szállott. Amint 2 1/4 órai működés után a fűtés félben hagyatott, a manometer 70 font nyomást mutatott s a víz a kazánban 1 hüvelykel magasabban állott, mint a működés alatt mintegy 4—5 font szalma fogyott el, s így alig 20 font szalma óra és lőerő szerint, ha az erőt 10 lóra tesszük. Ha ezeket összevetjük, úgy a szalmafűtési készülék oly jónak bizonyul be, hogy más efféle készülék által ilyen kedvező eredményt elérni nem lehet. Különböző alkalmalmon is igen czélszerűnek, sőt előnyösnek bizonyult be a Hornsby gőzmozdonyoknál azon szerkezet, hogy a gőzszekrény nem kívül hanem belül van, minek következtében a gőzből mi sem csapódik le, s így egyenletes rugalmasság mellett kevesebb tüzelő anyag is szükséges.

Uj kikötő terve a Duna torkolatánál. Közudomásu, hogy a Dunatorkolatnak három ága van: Kilia, Sulina és Szt. György-torkolat. Csak a Sulinatorkolat tététt a nemzetközi bizottság által némileg forgalomképessé, s aratás után, midőn a forgalomnak legelőnékbbnek kellene lenni, ez is nehezen hajózható. A kereskedelem fő gyűlpontjai az aldunán kétségkívül Braila és Galacz. Galaczot már előbb vasuti összeköttetésbe akarták hozni Sulina-val, ami azonban számos pénzügyi és technikai akadályok miatt nem sikerült. Nagyon kívánatos ezért, hogy a dunai deltán kívül alkalmas kikötő nyeressek a torkolat közelében, mely az orientális kereskedelem emporiuma legyen. A Kilia-ág mellett fekszik az ibriani-öböl, és közvetlen szomszédságában befelé van egy tó, mely csak igen keskeny földnyelv által van a fekete-tengeről elválasztva. Ennek neve Ibriani-tó. Észak-keleti oldalán, e tó és a Sasik-tó között, van egy kis gyarmat. Az álló víz partjai meglehetősen meredekesek; a tó mélysége megmértéven, azt találták, hogy mélyjárata hajókra is elég víz van benne. E tó képezi tehát az említett terv főpontját. A földnyelvet keresztül akarják vágni s ez által egy új nagy kikötőt teremteni. E kikötő lenne egyszerű mind fődepotja minden a Dunán lefelé szállított valamint a dunai hajózásra szánt és a tengeren érkező áruknak. Most tehát vasutat terveznek Ibriani és Galacz között, mely a nagy Duna-völgyön át keresztül metszené az épülő román vasutakat és Belgrádot is érintené. Körülbelül ezek képezik a terv fővonalait, mely most az európai Duna-bizottság előtt fekszik. A pénzbeszerzésre vonatkozólag is tesznek már lépéseket. Ha a terv sikerül, a fentebb említett kis gyarmatból hatalmas nagy város lesz, s a dunai forgalom nagyon fog élénkülni.

A budapesti gabna- és értéktőzsdéről, ápril 28. Gabnában meglehetősen üzlet volt, a tőzsdé hangulata határozottan lanyha, a forgalom néhány bankpapírra szorított. Eladattak: m. sorsjegyek 76.50, m. hitel 140 —139.50, takaréki és hitel 48.50—58.25, municzip. 27 —26.50, városi kölesön 82.50. Valuták valamivel lanyhabbak, 20-frankos arany 9 forint, császári arany 5.29, tallér 166 és fél.

Vizállás.

	O alatt	O fölött	időjárás
Ápril 28. Pesten	—	—	10' 10" száraz
" 28. Pozsonyban	—	—	8' 7" száraz
" 28. M. Szigeten	—	—	4' 11" száraz
" 28. Szegeden	—	—	17' 4" felhős
" 28. Szatmáron	—	—	5' 1" szelcs
" 28. Szolnokon	—	—	17' 8" felhős
" 28. Aradon	—	—	1' 11" száraz
" 28. Nagybeaskereken	—	—	1' 4" száraz
" 28. Zimonyban	—	—	14' 6" száraz
" 28. Ó-Orsován	—	—	11' 5" felhős
" 28. Tokajban	—	—	8' 1" száraz

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.
Segéd szerkesztő: Dr. Kakuja Gyula.

Május 1-jetől berbe vehető

Kényelmes tiszta lakások

az első emeleten, barátságos szabad kilátással: Egy szoba, konyha, élelemtár, fűskamra pincze stb. 140 forint. Két utcai szoba, konyha, élelemtár, fűskamra, pincze 250 forint. A Krisztinavárosban, Jánosutca 27. szám, Pestről 20 percnyi távolságra.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. április 28-án.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Magy vasuti köles.	
Hang.	forint	forint	Befiz.	Adva	Tartva	Adva	Tartva
Buza, bányási ó v. uj	83	7.80	7.95	895	900	500	93.15
" " " " " "	85	8.05	8.10	200	200	400	93.75
" " " " " "	87	8.05	8.15	335	338	200	218.75
tiszav.	83	8.05	8.15	55	58	500	860.
" " " " " "	85	8.30	8.40	65	67	200	865.
" " " " " "	87	8.30	8.40	180	185	500	34.
pestm.	83	8.	8.10	200	200	200	34.50
" " " " " "	85	8.25	8.35	108	110	200	975.
" " " " " "	87	8.	8.10	59	60	200	977.
fehért.	83	8.10	8.20	26	26.50	100	515.
" " " " " "	85	8.35	8.45	29	29.20	200	516.
" " " " " "	87	8.	8.10	139.50	139.75	200	206.
bácskai	83	8.	8.10	57	58	500	206.50
" " " " " "	85	8.	8.10	52.75	53.	200	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	37	37.50	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	48	48.25	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	31.50	31.75	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	49	49.50	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	175	180.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	735	740.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	375	380.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	58	60.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	46	46.	150	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	68.50	69.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	2400	2410.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	156	157.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	49	51.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	55	56.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	37	38.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	41	42.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	38	40.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	37	40.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	279	275.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	114	116.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	136	140.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	230	232.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	790	795.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	100	105.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	640	645.	100	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	18	20.	100	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	415	420.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	37	37.50	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	48	48.25	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	31.50	31.75	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	49	49.50	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	175	180.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	735	740.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	375	380.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	58	60.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	46	46.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	68.50	69.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	2400	2410.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	156	157.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	49	51.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	55	56.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	37	38.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	41	42.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	38	40.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	37	40.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	279	275.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	114	116.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	136	140.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	230	232.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	790	795.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	100	105.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	640	645.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	18	20.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	415	420.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	37	37.50	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	48	48.25	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	31.50	31.75	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	49	49.50	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	175	180.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	735	740.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	375	380.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	58	60.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	46	46.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	68.50	69.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	2400	2410.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	156	157.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	49	51.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	55	56.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	37	38.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	41	42.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	38	40.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	37	40.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	279	275.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	114	116.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	136	140.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	230	232.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	790	795.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	100	105.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	640	645.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	18	20.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	415	420.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	37	37.50	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	48	48.25	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	31.50	31.75	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	49	49.50	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	175	180.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	735	740.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	375	380.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	58	60.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	46	46.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	68.50	69.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	2400	2410.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	156	157.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	49	51.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	55	56.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	37	38.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	41	42.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	38	40.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	37	40.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	279	275.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	114	116.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	136	140.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	230	232.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	790	795.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	100	105.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	640	645.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	18	20.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	415	420.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	37	37.50	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	48	48.25	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	31.50	31.75	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	49	49.50	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	175	180.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	735	740.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	375	380.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	58	60.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	46	46.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	68.50	69.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	2400	2410.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	156	157.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	49	51.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	55	56.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	37	38.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	41	42.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	38	40.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	37	40.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	279	275.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	114	116.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	136	140.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	230	232.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	790	795.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	100	105.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	640	645.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	18	20.	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	415	420.	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	37	37.50	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	48	48.25	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	31.50	31.75	1000	205.
" " " " " "	87	8.	8.10	49	49.50	1000	205.
" " " " " "	85	8.	8.10	175	180.	1000	205.